

Beredskapslovene: Morgenbladet
5 oktober 1950

Nødvergeretten må ikke overskride det nødvendige

Vår unøytrale politikk påskynder krigen, hevder overlæge Scharffenberg

Den voldsomme tilstrømningen til Norges Fredsråds møte i Håndverkeren onsdag kveld, viser at interessen for de foreslåtte beredskapslover stadig er like stor. Overlæge Johan Scharffenberg talte om «Beredskapslovene og menneskerettighetene», og erklærte innledningsvis at forsvar er berettiget som nødverge, men at nødvergeretten ikke må overskride det nødvendige. Norge må holdes utenfor krig, og da må vi ikke delta i stormaktenes spill. Stormaktene støtter alltid en liten nasjon av egeninteresse, sa taleren.

Overlægen gav en redegjørelse for linjen i vår forsvarspolitikken siden 1905, og dokumenterte at England i 1940 hadde utarbeidet en plan om besettelse av viktige støttepunkter i Norge før Tyskland slo til. Det er historieforskning at skylden for okkupasjonen bare var Tysklands, og det er denne historieforskning som er bakgrunnen for hele vår senere politikk, for Tysklandsbrigaden, for inntredelsen i A-pakten og for oppslutningen mot Sovjet. Det er denne politikk som har gjort beredskapslovgivningen nødvendig.

Norge må holdes rent og fritt, ikke som en vasallstat under England eller Amerika, og A-pakten

snarere påskynder enn avverger krigen. For Sovjet vil Norges og Sveriges nøytralitet være gagnlig, mens England og Amerika vil ha fordel av baser i Norge. Det vil være i Sovjets interesse å komme først, og Den røde hær vil gå gjennom Danmark mot oss. En russisk okkupasjon vil bli verre enn den tyske, og med balternes skjebne i minne kan man spørre om det vil bli noe igjen å befri. Ved tilslutning til A-pakten har imidlertid Norge valgt denne utviklingen.

Flertallet i folket ville samle seg om en upartisk nøytralitet, hvis man kjente bakgrunnen for den tyske okkupasjonen. Store grupper er imot vår utenrikspolitikk og i mot beredskapslovene, som strider både mot ånd og bokstav i Grunnloven.

Taleren gikk så inn på noen enkeltheter i lovforslagene, og hevdet at man ikke burde vedta en grunnlovsstridig fullmaktsbestemmelse, men heller endre Grunnloven, på tross av formalitetene. Krig eller indre oppgjør kan kreve særlover som bryter med reglene i fred, men oppgivelsen av menneskerettighetene må ikke gå lenger enn nødvendig. Overlægen ville foretrekke legdommere i en forræderidomstol, og mente at prosessreglene er uhyrlige, bl. a. fordi de ikke tar hensyn til Kongens benådningsrett. Den såkalte forvaring bør ikke finne sted, men tilfellene prøves ved den samme domstolen.

Når krigen bryter ut, vil hele apparatet falle sammen, sa overlægen videre. Unntagslover kan være nødvendig under en krig, men disse forslagene har meget alvorlige mangler, og det vil kreves en inngående revisjon. Folkets reaksjon viser at man ønsker å leve i en rettsstat, og ikke i en politistat, og at man ikke vil gå over til de totalitære staters metoder for å redde demokratiet — derved erkjenner man i gjerning demokratiets moralske nederlag.

Etter foredraget var det en del korte innlegg. Sverre Hartmann mente at man ikke måtte overdrive Norges strategiske betydning, og at det ikke er så opplagt at vi vil bli trukket inn i en krig. Rektor H. Wergeland sa at lovene ikke først og fremst rammer femtekolonnen, men de frimodige ytringer, og videre at forslagene var en forgiftning av samfunnet, idet de innfører nazi-metoder og ødelegger den gode ånden. Det gjelder å reise et åndelig forsvar mot krigen, som vil ødelegge alt man går i kamp for.